

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-034-03/2014

P/14/049

00192115

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/049 – Pomoc społeczna dla uchodźców
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Marek Żukowski – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 91468 z dnia 17 września 2014 r. 2. Paweł Tołwiński – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91475 z dnia 29 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	BiaVita Polska Spółka z o. o w Białymstoku, ul. M. Skłodowskiej-Curie 14, 15-097 Białystok (dalej: „Spółka”) Lech Fronckiel, Prezes Zarządu.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kierownikiem Zajazdu „Budowlani”, w którym mieści się Ośrodek dla cudzoziemców ubiegających się o status uchodźcy, jest Barbara Tomaszuk (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, działalność Spółki w zakresie wykonywania, umów zawartych z Szefem Urzędu do Spraw Cudzoziemców prowadzenie ośrodka dla osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy (dalej „Ośrodek”) w latach 2012-2014.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności:

- zapewnienie odpowiedniego standardu warunków żywienia i zakwaterowania, stworzenie cudzoziemcom warunków do podtrzymywania zwyczajów, tradycji narodowych i kulturowych oraz wykonywania praktyk religijnych,
- umożliwienie dostępu do pomocy medycznej oraz nauki języka polskiego,
- spełnienie przez Ośrodek, warunków ochrony przeciwpożarowej oraz wymogów technicznych dotyczących budynków zamieszkania zbiorowego.

Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na nieodnotowywaniu, w książce przebiegu służby, naruszeń regulaminu Ośrodka, (niespełnienie wymogu umowy zawartej z Szefem Urzędu do Spraw cudzoziemców)² nie miała wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca także uwagę na konieczność usunięcia ubytków i zagłębień w nawierzchni boiska do piłki nożnej oraz na placu zabaw.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Pkt. III.2 instrukcji ochrony fizycznej, stanowiącej załącznik nr 1 do umowy nr 205/OŚRODKI-BIAŁYSTOK/UDSC/12 z 21 grudnia 2012 r. zawartej pomiędzy Spółką, a Szefem Urzędu do Spraw Cudzoziemców dotyczącej prowadzenia ośrodka dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy. Umowa zwana dalej: „umową z 21 grudnia 2012 r.”

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań świadczenia pomocy uchodźcom w szczególności w zakresie zakwaterowania i żywienia

Opis stanu
faktycznego

1.1. Ośrodek dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy (zwany dalej: „Ośrodkiem”) w latach 2012-2014 mieści się w Zajeździe „Budowlani” w Białymstoku, prowadzonym przez Spółkę na podstawie umowy zawartej 21 grudnia 2012 r.³ pomiędzy Urzędem do Spraw Cudzoziemców a Spółką⁴ w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego. Zgodnie z umową Spółka zobowiązała się do zakwaterowania w Ośrodku minimum 120 osób, z możliwością umieszczenia 150 osób oraz do zapewnienia żywienia, tym osobom, które nie korzystają z ekwiwalentu. Według stanu na 31 grudnia 2014 r. realizacją zadań wynikających z umów zawartych z Urzędem do Spraw Cudzoziemców, zajmowało się ośmiu z 68 pracowników zatrudnionych w Spółce. (dowód: akta kontroli, str. 10-155)

Budynek Ośrodka to pięciokondygnacyjny, podpiwniczony budynek, wykonany w technologii OWT-67 (wielka płyta) o 3296 m² powierzchni użytkowej. W 2014 roku wykonano gruntowne remonty armatury i pomieszczeń sanitariatów (ułożono m.in. glazurę i terakotę) we wszystkich pomieszczeniach mieszkalnych. Wymieniono także wszystkie drzwi, na drzwi ognioodporne⁵. (dowód: akta kontroli, str. 162-163, 170)

Analiza dokumentacji dotyczącej budynku Ośrodka wykazała, że była ona prowadzona, rzetelnie i w zakresie wymaganym przepisami prawa. I tak, właściciel obiektu:

- zgodnie z art. 64 ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶ założył 30 listopada 2001 r. książkę obiektu budowlanego, którą prowadzono w formie i na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁷ tj. m.in. ujmując w niej informacje dotyczące kontroli oraz badań określonych w art. 62 ust. 1 i 2 Prawa budowlanego oraz przeprowadzonych remontów i przebudowy obiektu,
- uzyskał opinię Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku stwierdzającą spełnienie wymogów ochrony przeciwpożarowej, określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynku, innych obiektów budowlanych i terenów w myśl art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia⁸ dokonał wpisu⁹ do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzonego przez PPIS,
- posiadał opinię¹⁰ PPIS potwierdzającą spełnianie wymagań sanitarnych oraz wymagań dla świadczenia usług hotelarskich określonych w załączniku nr 7 do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie¹¹ (spełnienie norm higieniczno-sanitarnych potwierdzone zostało również podczas kontroli przeprowadzonej w Ośrodku 3 grudnia 2014 r.),

³ W okresie objętym kontrolą Spółka prowadziła Ośrodek na podstawie umów zawartych 30 stycznia 2012 r., 29 czerwca 2012 r., 30 czerwca 2012 r. i 29 października 2012 r. z Urzędem do Spraw Cudzoziemców.

⁴ Spółka, założona 27 marca 2009 r. (do 19 czerwca 2013 r. działająca pod firmą Białostockie Przedsiębiorstwo Usług Socjalnych Budownictwa Spółka z o.o.), powstała w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego Białostockie Przedsiębiorstwo Usług Socjalnych Budownictwa. Minister Skarbu Państwa w dniu 24 listopada 2010 roku zawarł umowę sprzedaży 85% udziałów Białostockiego Przedsiębiorstwa Usług Socjalnych sp. z o.o. z siedzibą w Białymstoku, za łączną cenę sprzedaży w wysokości 15 102 800 zł. Sprzedaż nastąpiła w trybie przetargu publicznego. Nabywcą udziałów był podmiot PUHIT S.A. z siedzibą w Warszawie (następnie udziały Spółki przejął podmiot: SATORIA GROUP Spółka Akcyjna). Do umowy Spółki wprowadzono 4 zmiany, w tym dotyczącą zmiany nazwy firmy na BiaVita Polska Spółka z o.o. w Białymstoku (19 czerwca 2013 r.). Przedmiotem działalności Spółki jest m. in. prowadzenie sanatorium w Augustowie oraz działalność hotelowa.

⁵ Klasa odporności ogniowej E1 30.

⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm., zwanej dalej „Prawem budowlanym”.

⁷ Dz. U. z 2003 r., Nr 120, poz. 1134.

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 136, poz. 914 ze zm.

⁹ Pod numerem: Obiekty żywienia zbiorowego III. Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte b) bufety przy zakładach pracy 07/1002/2007.

¹⁰ Opinia z 11 czerwca 2013 r.

¹¹ Dz. U. z 2006 r. Nr 22, poz. 169 ze zm. Rozporządzenie zwane dalej: „rozporządzeniem w sprawie obiektów hotelarskich”.

- poinformował Prezydenta Białegostoku, o przeznaczeniu Zajazdu „Budowlani” na ośrodek dla cudzoziemców zgodnie z postanowieniami § 3 pkt. 5 umowy zawartej z Urzędem do Spraw Cudzoziemców. (dowód: akta kontroli, str. 161-170, 223-228)

1.2. Przeprowadzone 14 stycznia 2015 r. oględziny Ośrodka wykazały, iż spełniał on warunki określone przez Urząd do Spraw Cudzoziemców w § 2 umowy z 21 grudnia 2012 r. Ośrodek umiejscowiony jest na działce o powierzchni 4468 m²; teren Ośrodka jest trwale ogrodzony z bramą wjazdową; wejście do budynku pilnowane przez strażników ochrony, znajduje się bezpośrednio od ulicy (ok. 40 m).¹² Na terenie Ośrodka nie było obiektów zagrażających bezpieczeństwu zamieszkujących w nim osób, które wymagałyby wygrodzenia; nie było też zbędnych elementów, których stan wskazywałby na ich nieużytkowność lub znaczne zużycie. Na terenie ośrodka znajdują się:

- wygrodzony plac zabaw dla dzieci wyposażony w piaskownicę oraz w 6 urządzeń służących do zabawy (m.in. 2 huśtawki, karuzela i zjeżdżalnia). Wszystkie zainstalowane urządzenia i piaskownice posiadają certyfikaty bezpieczeństwa i zgodności z Polską Normą (tj. PN-EN 1176) lub odpowiednikami europejskimi tej normy; drewniane, kolorowe płoty są udekorowane przez dzieci z Ośrodka (m.in. napisy Polska, Czeczenia),
- plac przeznaczony na boisko dla młodzieży o powierzchni powyżej 50 m², o nawierzchni trawiastej lub utwardzonej. Na placu znajdują się: boisko do siatkówki, boisko do piłki nożnej z bramkami trwale umocowanymi do podłoża, a także stelaż do koszykówki wraz z obręczą, tablicą i siatką. Nawierzchnia boiska do piłki nożnej oraz placu zabaw wymaga renowacji (liczne ubytki trawy, zagłębienia do ok. 15 cm).

(dowód: akta kontroli, str. 171-185)

Budynek Ośrodka jest ogrzewany i ma zapewniony bieżący dostęp do zimnej i ciepłej wody przez całą dobę. Pracownicy Ośrodka zapewnili utrzymanie czystości w ogólnodostępnych pomieszczeniach sanitarnych, wokół budynku oraz na terenach przyległych.

W Ośrodku zapewniono także możliwość prowadzenia przez mieszkańców własnego gospodarstwa domowego. Stworzono warunki umożliwiające przechowywanie produktów żywnościowych (8 chłodziarko – zamrażarek na piętrach mieszalnych, 3 chłodziarki w kuchni i piwnicy). Na każdym piętrze budynku znajdowało się pomieszczenie kuchenne wyposażone w płytę grzewczą (4 palniki) z piekarnikiem elektrycznymi oraz płyty bez piekarnika.

(dowód: akta kontroli, str. 171-185)

1.3. Ośrodek był dozorowany przez Licencjonowaną Agencję Detektywistyczną Ochrony Osób i Mienia „LIDER” z Warszawy¹³. Ochrona prowadzona była w dzień – przez jednego pracownika o statusie kwalifikowanego pracownika ochrony, a w nocy przez dwóch pracowników. Agencja zapewniała interwencję w przypadku zdarzeń w nocy (od 22 do 6) do 5 minut, zaś w pozostałym czasie do 15 minut. W prowadzonej książce przebiegu służby, o której mowa w pkt. III.2 Instrukcji ochrony fizycznej ośrodka dla cudzoziemców¹⁴ prowadzono rejestr osób wchodzących do Ośrodka, rejestr wydawanych kluczy do pomieszczeń służbowych, odnotowywano wykonywane czynności służbowe ochrony, nie odnotowywano natomiast zaistniałych zdarzeń nadzwyczajnych, w tym interwencji Policji mających miejsce na terenie Ośrodka.

(dowód: akta kontroli, str. 186-189)

¹² Punkt 3.7.6. specyfikacji istotnych warunków zamówienia, stanowiącej załącznik nr 2 do umowy, ściana budynku ośrodka może stanowić część ogrodzenia.

¹³ Na podstawie umowy z 23 października 2001 r., dziewięciokrotnie zmienianej.

¹⁴ Stanowiącej załącznik nr 1 do umowy z 21 grudnia 2012 r. Zwanej dalej: „instrukcją ochrony fizycznej”

1.4. W obiekcie Ośrodka znajdowały się:

- dwa oddzielne pomieszczenia przeznaczone na punkt medyczny osobno dla lekarza i pielęgniarki,
- pomieszczenie przeznaczone na salę lekcyjną o powierzchni ok. 36 m², odpowiednio wyposażone (m.in. w 3 tablice szkolne, 14 krzeseł i 8 stolików) umożliwiające przeprowadzenie zajęć dla co najmniej 10 osób,
- sala modlitw dla muzułmanów (nazywana meczetem) o powierzchni ok. 24 m²,
- pomieszczenie świetlicy dla kobiet o powierzchni 36 m², (norma - minimum 15 m²) wyposażone w wykładzinę dywanową i 17 krzeseł, 3 stoliki oraz telewizor,
- pomieszczenie świetlicy dla mężczyzn o powierzchni 42 m² (norma - minimum 15 m²) wyposażone w wykładzinę dywanową i 15 krzeseł oraz telewizor i komputer,
- pomieszczenie przeznaczone na salę zabaw dla dzieci o powierzchni 36 m² (norma co najmniej 15 m²), wyposażone w wykładzinę dywanową na całej powierzchni pomieszczenia, w regał na zabawki i materiały dydaktyczne (książeczki, kolorowanki, puzzle itp.),
- pomieszczenia przeznaczone na pralnię i suszarnię, wyposażone w 9 pralek (3 automatyczne, 6 wirnikowych) (norma – jedna pralka na każde rozpoczęte 20 miejsc) oraz miejsce umożliwiające powieszenie wypranej odzieży,
- pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałej izolacji co najmniej 2 osób chorych, wyposażone w umywalkę, 2 łóżka, 2 krzesła, stół. (dowód: akta kontroli, str. 171-185)

1.5. Segmenty mieszkalne wyposażone są w: odpowiednią liczbę łóżek (miejsc do spania), pościel dla każdej osoby, wymieniającą co 14 dni, łóżeczka dla dzieci. W każdym segmencie są łazienki i pomieszczenia w.c., w których ściany wyłożone są glazurą, a podłogi terakotą. Pokoje są właściwie wyposażone w stoły, krzesła, szafy w zabudowie stałej, łóżka i łóżeczka dla niemowląt. (dowód: akta kontroli, str. 171-185)

1.6. W Ośrodku znajduje się punkt żywienia (stołówka i jadalnia), w którym wydawane są posiłki: śniadanie, obiad, kolacja. Przy wejściu do pomieszczenia umieszczony jest jadłospis na dany dzień zawierających gramaturę serwowanych posiłków w języku polskim, wśród których znajdują się każdorazowo dania bezmięsne. Jadłospis uwzględnia zwyczaje i tradycje żywieniowe muzułmanów. Żywienie odbywa się: z wykorzystaniem usług firmy cateringowej (zapewniono pomieszczenia służące do konfekcjonowania posiłków oraz przeznaczone na salę jadalną, umożliwiającą spożywanie posiłków jednocześnie przez co najmniej 20 osób). (dowód: akta kontroli, str. 171-185, 216-222)

Kontrola sposobu żywienia uchodźców oraz zachowania warunków sanitarno-higienicznych przy produkcji i wydawaniu potraw przeprowadzona przez PPIS w dniach 17-26 listopada 2014 r. w bufecie Ośrodka oraz restauracji, która jest producentem i dostawcą posiłków do bufetu wykazała m.in. że:

- nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych zakładów, żywności niewłaściwej jakości, w tym po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- w podstawowych posiłkach uwzględniany jest udział: produktów będących źródłem białka, sezonowych owoców i warzyw,
- wartość energetyczna produktów jest zgodna ze średnim zapotrzebowaniem danej grupy żywionych, zaś zawartość żelaza, wapnia i witaminy C nie są zgodne z zalecanym spożyciem grupy,
- udział energii pochodzącej z białka i węglowodanów jest właściwy w stosunku do założonych kryteriów, natomiast energii z tłuszczu jest zawyżony.

W związku ze stwierdzeniem stanów nieprawidłowych PPIS wystosował wystąpienie do producenta posiłków, w którym zobowiązał go do wyeliminowania nieprawidłowości przyżywieniu cudzoziemców. (dowód: akta kontroli, str. 190-191, 197-198)

1.7. Położenie Ośrodka zapewniało dogodny dostęp do szkół, urzędów i innych instytucji, z których korzystają cudzoziemcy. I tak:

- przystanek komunikacji miejskiej znajduje się w odległości ok. 50 m od wejścia do Ośrodka,
- najbliższa szkoła podstawowa (SP nr 1) znajduje się w odległości 1,3 km, kolejna zaś (SP nr 25) w odległości 1,4 km, natomiast gimnazjum publiczne (nr 16) w odległości ok. 0,7 km,
- zespół przychodni przy ul. Radzywińskiej położony jest w odległości ok. 1 km, a całodobowy oddział pomocy doraźnej (ok. 2,4 km),
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku (zespół pracowników socjalnych zajmujący się uchodźcami) oddalony jest o 2,4 km. (dowód: akta kontroli, str. 171-185)

1.8. Liczba osób przebywających w Ośrodku na koniec grudnia 2014 r. w porównaniu ze stanem na 30 czerwca 2014 r. uległa zmniejszeniu o 10,5% i wynosiła 127 osób. Wśród mieszkańców było: 22 mężczyzn, 28 kobiet, 32 dzieci do 6 roku życia i 45 dzieci w wieku od 6 do 18 lat, w tym:

- 84 osoby (17 rodzin) były obywatelami Federacji Rosyjskiej, narodowości czeczeńskiej,
- 43 osoby (10 rodzin) było obywatelami Ukrainy, spośród których 9 osób (2 rodziny) stanowili Tatarzy krymscy,
- 44 osoby przebywały w Ośrodku dłużej niż 6 miesięcy, z czego 10 osób dłużej niż 2 lata, 19 osób dłużej niż 1,5 roku, 10 osób ponad jeden rok. Jedna siedmioosobowa rodzina narodowości czeczeńskiej przebywała w ośrodku od 18 maja 2012 roku.

(dowód: akta kontroli, str. 192-194)

Wszyscy cudzoziemcy przebywający na terenie Ośrodka (wg. stanu na 7 stycznia 2015 r.) zamieszkiwali w 32 segmentach mieszkalnych (11 jednopokojowych o powierzchni 14,02 m² oraz 21 dwupokojowych o powierzchni 24,02 m²). Wszystkie segmenty posiadały węzły sanitarne (oddzielne w.c. i łazienkę). Łączna powierzchnia zamieszkałych pokoi to 658,64 m² (przeciętnie 5,2 m² powierzchni mieszkalnej na osobę). Zachowano zatem normy zakwaterowania określone w rozporządzeniu w sprawie obiektów hotelarskich. Zachowanie norm i warunków zakwaterowania potwierdzone zostało również w trakcie kontroli PPIS przeprowadzonej na zlecenie NIK 3 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 190-191, 195-196)

Cudzoziemcy przyjmowani do Ośrodka otrzymywali na piśmie, w języku rosyjskim, regulamin pobytu w Ośrodku, informację o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach oraz przepisach regulujących udzielanie pomocy cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy. Fakt ten potwierdzili mieszkańcy Ośrodka w przeprowadzonych wśród nich ankietach, o których mowa w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W prowadzonej książce przebiegu służby, wbrew postanowieniom pkt. III.2 instrukcji ochrony fizycznej¹⁵ nie odnotowywano zaistniałych zdarzeń nadzwyczajnych (naruszeń regulaminu) mających miejsce na terenie Ośrodka oraz związanych z tym interwencji przeprowadzanych przez Policję. Zgodnie z informacjami uzyskanymi w ramach niniejszej kontroli NIK z Komisariatu Policji II w Białymstoku, od 1 lipca 2014 r. do 14 stycznia 2015 r. na terenie Ośrodka miało miejsce pięć interwencji Policji, które zakończyły się w trzech przypadkach (dotyczących agresywnego zachowania

¹⁵ Stanowiącej załącznik nr 1 do umowy z 21 grudnia 2012 r.

cudzoziemców) zatrzymaniem sprawcy, w tym w dwóch przypadkach zostały postawione zarzuty i skierowano do sądu akt oskarżenia. Żadne z tych zdarzeń nie zostało odnotowane w prowadzonej książce przebiegu służby.

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że zaistniałe zdarzenia nie były odnotowywane w książce przebiegu służby, gdyż „zdarzenia nadzwyczajne w tym także interwencje Policji były przekazywane przez pracowników ochrony fizycznej Ośrodka dla Cudzoziemców w formie ustnej lub w formie notatki na prośbę pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców. W związku z zasygnalizowanymi nieprawidłowościami w trakcie kontroli dotyczącymi prowadzenia książki przebiegu służby, pracownicy ochrony zostali pouczeni o konieczności dokonywania wpisów o zdarzeniach nadzwyczajnych oraz o interwencjach Policji i innych organów nadzorujących Ośrodek.”

(dowód: akta kontroli str. 48-53, 199-202, 212-215)

2. NIK zwraca też uwagę na konieczność usunięcia, stwierdzonych w trakcie oględzin, ubytków i zagłębień w trawiastej nawierzchni boiska do piłki nożnej oraz placu zabaw, gdyż istniejące ubytki trawy i liczne zagłębienia terenu (wynoszące ok. 15 cm) mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo przebywających na tym terenie osób. Zapewnienie równej nawierzchni terenu rekreacyjnego i placu przeznaczonego na boisko jest obowiązkiem Spółki wynikającym z pkt 3.7.6 lit. d załącznika¹⁶ nr 2 do umowy z 21 grudnia 2012 r. Jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka „nawierzchnia boiska do piłki nożnej przy budynku Ośrodka posiada ubytki nawierzchni z wgłębieniami ze względu na okres zimowy (zmienne warunki atmosferyczne). Boisko w tej chwili nie jest użytkowane. W okresie wiosennym ubytki zostaną usunięte, boisko zostanie zasiane trawą. Regeneracja boiska i placu zabaw odbywa się corocznie w sezonie wiosennym.”

(dowód: akta kontroli str. 37-47, 57, 171-185, 199-201)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Ośrodka w zakresie realizacji zadań świadczenia pomocy uchodźcom w postaci zakwaterowania i wyżywienia.

2. Prawdliwość wypłat świadczeń dla uchodźców oraz dostęp do informacji, pomocy prawnej, pomocy medycznej, możliwość wykonywania praktyk religijnych oraz zapewnienie nauki języka polskiego

Opis stanu faktycznego

2.1. Cudzoziemcom zapewniono możliwość swobodnego poruszania się po terenie Ośrodka, a także warunki do podtrzymywania zwyczajów, tradycji narodowych i kulturowych oraz wykonywania praktyk religijnych (udostępniono salę modlitw dla muzułmanów).

(dowód: akta kontroli str. 171-185)

Zgodnie z postanowieniami § 2 pkt. 3 ppkt. 7 umowy z 21 grudnia 2012 r. udostępniono do wykorzystania pracownikom Urzędu do Spraw Cudzoziemców tablicę informacyjną znajdującą się w holu budynku Ośrodka oraz zamieszczono tam m.in. informacje dotyczące:

- terminów i miejsca prowadzenia spotkań: *Zajęcia z edukacji międzykulturowej i konsultacje z doradcą międzykulturowym*. Zajęcia prowadzone w trzech formach: 1) zajęcia z edukacji międzykulturowej w klasach IV-VI, 2) zajęcia z edukacji międzykulturowej dla dzieci czeczeńskich, 3) konsultacje z doradcą międzykulturowym dla nauczycieli oraz rodziców dzieci polskich i czeczeńskich,
- procedury przyjęcia oraz regulamin pobytu w Ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy,
- grafik dyżurów wolontariuszy na terenie Ośrodka,
- informacje dotyczące regulacji prawnych, w tym czynów karalnych przeciwko dzieciom i rodzinie,
- przepisów sanitarnych, bhp i ochrony przeciwpożarowej.

(dowód: akta kontroli str. 37-47, 171-185)

¹⁶ Specyfikacja istotnych warunków zamówienia.

Cudzoziemcom zapewniono możliwość składania w języku ojczystym skarg i wniosków do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w sprawach funkcjonowania Ośrodka i warunków pobytu w nim. W latach 2012-2014 złożona została jedna skarga za pośrednictwem Kierownika Ośrodka w zakresie warunków zakwaterowania i wyżywienia. W notatce z 15 kwietnia 2013 r.¹⁷ dotyczącej ww. ustnej skargi wskazano, że jeden z mieszkańców:

- kilkakrotnie zwracał się do Kierownika Ośrodka z uwagami w zakresie wyżywienia (tj. małe ilości wydawanych posiłków, zła obsługa), co spowodowało zmianę (z dniem 11 kwietnia 2013 r.) firmy zajmującej się przygotowaniem i wydawaniem posiłków cudzoziemcom; pomimo podjętych działań (jak wskazano w notatce) mieszkańiec „nadal zgłasza te same uwagi w zakresie wyżywienia”,
- zgłaszał obecność insektów w swoim pokoju (kilka dni po przeprowadzonej planowanej dezynsekcji w budynku),
- żądał podłączenia Internetu w każdym pokoju (Internet dostępny był na stanowisku komputerowym).

Sporządzona notatka przekazana została pracownikom Urzędu do Spraw Cudzoziemców, którzy 23 kwietnia 2013 r. przeprowadzili rozmowę z cudzoziemcem, w trakcie której wycofał on wszystkie zarzuty. (dowód: akta kontroli str. 171-185, 203-208)

Mieszkańcy Ośrodka posiadali zapewnioną możliwość korzystania z dostępu do Internetu w pokojach (poprzez sieć WiFi). (dowód: akta kontroli str. 171-185)

2.2. Opieka medyczna świadczona jest przez lekarzy (posiadających umowy z Urzędem do Spraw Cudzoziemców), którzy pełnią dyżury w gabinecie znajdującym się w Ośrodku wg. następującego porządku: 1) internista w poniedziałek i czwartek (godz. 15.30-19.00), 2) pediatra w środy (godz. 13.30-17.00) i soboty (godz. 9.00-13.00), 3) stomatolog od poniedziałku do piątku (od 2 do 8 godzin dziennie w zależności od dnia tygodnia).

(dowód: akta kontroli str. 171-185)

2.3. Ośrodek zgodnie z postanowieniami umowy z 21 grudnia 2012 r. nie był zobowiązany do organizowania zajęć dotyczących nauki języka polskiego. Działania w tym zakresie ograniczone były wyłącznie do udostępniania pomieszczenia (sali lekcyjnej) nauczycielowi języka polskiego, który prowadził zajęcia we: wtorki (12.00-6.00), środy (8.00-11.00) i czwartki (12.00-15.00).

(dowód: akta kontroli str. 37-47, 171-185)

2.4. Spółka w latach 2012-2014 w ramach realizowanych umów na prowadzenie Ośrodka otrzymała z Urzędu do Spraw Cudzoziemców kwoty: 1.639.438 zł w 2012 roku, 2.502.351 zł w 2013 roku i 1.987.019 zł w 2014 roku. Dienne stawki (netto) utrzymania jednej osoby w wynosiły 41,1 zł w 2012 roku oraz 49,01 zł (w przypadku zakwaterowania do 80 osób) i 34,0 zł (w przypadku zakwaterowania powyżej 81 osób) w pozostałych latach.

(dowód: akta kontroli str. 209, 211)

2.5. Na podstawie anonimowej ankiety przeprowadzonej, w ramach niniejszej kontroli NIK, wśród wszystkich rodzin mieszkających w Ośrodku ustalono m.in. że:

- wszyscy cudzoziemcy otrzymali na piśmie w zrozumiałym dla nich języku regulamin pobytu w Ośrodku oraz informacje o przysługujących prawach i obowiązkach oraz przepisach regulujących udzielanie pomocy cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy,
- 96,7% respondentów określiło warunki bytowe panujące w Ośrodku jako satysfakcjonujące,
- wszyscy ankietowani potwierdzili zapewnienie przez Ośrodek: 1) dostępu do pralni i suszarni, ciepłej i zimnej wody, 2) możliwości podtrzymywania zwyczajów, tradycji narodowych i kulturowych oraz wykonywania praktyk religijnych, 3) dostępu do informacji o organizacjach pozarządowych lub międzynarodowych, do których zadań

¹⁷ Sporządzonej przez Kierownika Ośrodka na okoliczność ustnego zgłaszania przez obywatela narodowości czeczeńskiej nieprawidłowości w zakresie zakwaterowania i wyżywienia, przekazanej pracownikom Socjalnym Urzędowi do Spraw Cudzoziemców.

należą sprawy uchodźców, 4) możliwości składania do Urzędu do Spraw Cudzoziemców, w języku ojczystym skarg i wniosków w sprawach funkcjonowania Ośrodka i warunków pobytu w nim,

- 96,5% respondentów wskazało, że korzystało ze świadczeń z zakresu opieki medycznej i pozytywnie oceniło dostępność do świadczeń specjalistów i badań; w ośmiu ankietach (27,6% ankietowanych) podano, że opieka medyczna świadczona jest na bardzo dobrym poziomie,
- wszyscy ankietowani wskazali zapewnienie możliwości korzystania z TV oraz dostępu do Internetu, wskazując jednocześnie na niską jakość (słaby sygnał WiFi) sieci internetowej w Ośrodku,
- 82,75% ankietowanych „dobrze” działania Ośrodka w zakresie zapewnienia nauki języka polskiego, a kolejnych 17,2% oceniło te działania jako „zadawalające”,
- wszyscy respondenci wskazali, iż obowiązek nauki niepełnoletnich jest przez nich realizowany. (dowód: akta kontroli str. 238-357)

W latach 2012-2014 wśród mieszkańców Ośrodka odnotowane zostały cztery przypadki chorób zakaźnych:

- czerwoni – zdiagnozowanej w czteroosobowej rodzinie narodowości czeczeńskiej (2 osoby dorosłe i 2 dzieci), która podana została leczeniu szpitalnemu; PPIS w związku ze stwierdzeniem czerwoni wprowadził w Ośrodku z dnia 28 maja 2014 r. reżim sanitarny; obecnie osoby te nie są mieszkańcami Ośrodka,
- gruźlicy – zdiagnozowanej u cudzoziemca pochodzącego z Nepalu, leczonego szpitalnie (ok. 3 miesiące), a następnie ambulatoryjnie; obecnie osoba ta przebywa poza Ośrodkiem,
- WZW typu C – stwierdzonej u 9 osób narodowości czeczeńskiej; wszyscy byli objęci opieką Poradni Schorzeń Wątroby Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. K. Dłuskiego w Białymstoku; obecnie na terenie Ośrodka przebywa jedna osoba dorosła chora na tą chorobę,
- WZW typu B – rozpoznanej u osoby narodowości czeczeńskiej, która została objęta opieką ambulatoryjną i wyleczona; nie jest już mieszkańcem Ośrodka. (dowód: akta kontroli str. 210, 229-237)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Ośrodek zadań w powyższym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁸, wnosi o:

1. Odnotowywanie zdarzeń nadzwyczajnych w prowadzonej książce przebiegu służby¹⁹
2. Wyrównanie nawierzchni boisk i placów zabaw.

¹⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

¹⁹ Zgodnie z pkt. III.2 instrukcji ochrony fizycznej obiektu -stanowiącej załącznik nr 1 do umowy z 21 grudnia 2012 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

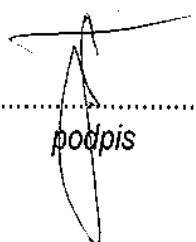
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 11 lutego 2015 r.

Kontroler
Paweł Tolwiński
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis

